

Hoekje van de Tema Tieker (33)

Johann Vandenhoute

Thematische filatelie is geen eenvoudige filatelie. Wij, thematische verzamelaars, hebben tal van "mag dat of mag dat niet"-vragen die heel wat beginnende - en zelfs gevorderde – verzamelaars zich stellen. Ook als men niet de bedoeling heeft er fortuinen aan te besteden, is het toch best al van bij de aanvang op een gestructureerde wijze te werk te gaan. Uiteindelijk wil je toch goed materiaal kopen, niet?

De thematische filatelie is gekomen tot een volwaardige en niet meer weg te denken tak in de filatelie, maar het is nog een vrij jonge vorm van filatelie die werd ingegeven door het beeld op de zegel. Het is een alternatief voor de meer actieve filatelist die wat meer zoekt dan enkel het opvullen van leegstaande rechthoekjes in een voorgedrukte landenverzameling. Onze verzameling hoeft niet "volledig" te zijn, maar wel voldoende zodat het ons gekozen thema kan schragen. We weten dat buiten de postzegels ook materiaal als postwaardestukken, postzegelboekjes, afstempelingen, voorlopers, enz. kunnen gebruikt worden. De studie en de mogelijkheden tot creatieve bijdragen maken het des te interessanter. Terwijl andere disciplines de postzegel of poststukken als object bestuderen, zal naast de filatelistische kennis ook een thematische kennis vereist zijn. De mogelijkheid tot creativiteit, zelfcultuur, zinvolle ontspanning en vrijetijdsbesteding die ze schept, zijn zovele aantrekkelijke kenmerken van de filatelie in het algemeen.

De wijze waarop een thematische verzameling uitgewerkt wordt kan best vergeleken worden met een verhandeling of een thesis met de filatelie als bewijsmateriaal, zijnde van zegels tot andere filatelistische documenten uit verschillende landen.

Niet iedereen zal de ambitie hebben om ooit aan competitieve tentoonstellingen deel te nemen. Toch is het raadzaam de F.I.P.-reglementen en richtlijnen als leidraad te gebruiken. Laten we hopen dat elke thematieker een uitgebreide, degelijke verzameling wil uitbouwen. Het zal heel wat tijd en ook geld kosten en dan heeft de verzamelaar er alle belang en voordeel bij - en achteraf ook de voldoening - om te werken volgens de regels van de (F.I.P.-)kunst.

Een thema kiezen kan je op 2 manieren doen:

- vooraf nagaan of er voldoende en gepast materiaal kan gevonden worden om de verzameling op een behoorlijk peil uit te werken;
- ofwel starten vanuit een interesse en kennis van een onderwerp en dan op zoek gaan naar al het materiaal dat daarover te vinden is.

Het laatste kan voor verrassingen zorgen en je ontmoedigen om verder te zoeken. Maar weet dat er alternatieven zijn wanneer er onvoldoende goed materiaal bestaat. Denk maar aan de klasse *éénkader* of *open filatelie*. Een ernstige studie vooraf is aan te raden en meer dan noodzakelijk. Iedere verzamelaar kan voor zichzelf wel uitmaken welke keuze ofwel voldoende armslag biedt, ofwel een teveel aan materiaal biedt. Bij dit laatste kan je het beter van bij de aanvang beperkt houden. Een belangrijk aspect bij de keuze kan het gebruik van "ouder" materiaal zijn. Thema's met een lange historische, religieuze of filosofische ondergrond zijn bevoordeeld. Ook thema's uit de groepen sport, fauna, flora, technologie, e.a. kunnen mits verregaande studie en goede smaak tot een resultaat komen dat uitmunt in originaliteit omdat het verhaal toch in de diepte wordt uitgewerkt en mag gebruik maken van alles wat de filatelie te bieden heeft. Tijd noch ruimte vormen een beletsel. Een klassieke postzegel vindt er zijn plaats naast een moderne uitgifte. Een voorloper kan samen met een recente afstempeling op één blad. Er is slechts één voorwaarde: de afbeelding of de betekenis van het filatelistisch stuk moet in direct verband staan met het behandelde thema.

Dit vraagt een enorme kennis, heel wat naslagwerken of internet-informatie (opgelet - verifieer steeds meerdere bronnen), zelfs Wikipedia (afb. 1), zullen moeten geraadpleegd worden zowel op het vlak van het thema als de filatelie. Hij of zij zal zich moeten ontpoppen tot specialist van het gekozen thema en een degelijk filatelist. De zoektocht naar gepast materiaal uit alle landen ter wereld zal verlopen over bergen en dalen, met vallen en opstaan, met kennis van de stukken die aangeschaft worden. Postzegels zoeken en vinden zal nog vlotter, zij maken het voorwerp uit van een gespecialiseerde handel. Het vinden van de andere elementen zal de nodige aandacht vragen op iedere ruil dag, beurs of tentoonstelling. Ook contacten met andere verzamelaars zijn van onschatbare waarde. Themaphila en onze kerngroepen nemen hier de nodige initiatieven, ze bezorgen de aanwezigen tijdens de vergaderingen en contactdagen heel wat informatie.

(1) Internetinformatie

(2) Hoogste faciale waarde ooit uitgegeven op een postzegel: 50 miljard mark

Een thematische verzameling mag geen opeenhoping blijven van kleurrijke vignettes. Na verloop van tijd moet de verzameling groeien tot een volwaardig geheel met een behoorlijke filatelistische waarde. Dit wil zeggen dat er moet gestreefd worden om eveneens zeldzame *enlof* minder alledaagse stukken op te nemen. In de traditionele filatelie is het meestal zo dat "zeldzaam" nogal eens synoniem is voor "duur" of omgekeerd. In een thematische verzameling daarentegen kan een gewoon goed stuk, dat niet duur is, soms moeilijker te vinden zijn. Dit is het geval wanneer een bepaald stuk, noodzakelijk om een onderdeel van het gekozen thema te ontwikkelen, gezocht wordt voor de afbeelding of tekst of zelfs om het filatelistisch element zelf. Bijvoorbeeld het getal "5 biljoen" (afb. 2) thematisch uitwerken kan met filatelistisch materiaal zoals een hoekvelrand van een inflatiepostzegel met valuta 50 miljard uit het Duitse Rijk, uitgegeven op 22 november in het jaar 1923 en uit circulatie gehaald op 31 december 1923.

Het gaat er immers om de onderdelen van het plan te ontwikkelen met stukken die het best het verhaal steunen en illustreren en dus "waardevol" zijn voor de uitwerking ervan. Het is niet zo dat een verzameling volgepropt met duur materiaal noodzakelijkerwijze een goed thematisch geheel vormt. Even belangrijk is er een persoonlijke inzet nodig om een thema interessant uit te werken. Er is een wisselwerking nodig tussen thematische en filatelistische kennis om tot een volwaardige verzameling te komen: ieder thematieker dient een specialist te zijn in zijn of haar vak.

Eenmaal ontdekt wordt iedere zegel, iedere stempel, elk stuk op de juiste plaats gebracht. Het plan en de gevonden filatelistische elementen moeten met elkaar verbonden worden door teksten; kort en bondig, samenvattend en beschrijvend. De thematische uitwerking gebeurt met tekst en uitleg, maar het zijn de filatelistische stukken die als bewijsmateriaal moeten dienen en niet de tekst. Het zoeken naar het gepaste materiaal zal heel wat tijd in beslag nemen. Per definitie komt de speurende verzamelaar bij de handelaar terecht. Oppassen is hier wel de boodschap, want een speurend filatelist wordt wel eens slachtoffer van een minder bonafide handelaar. In de eerste plaats moet een goede, thematische speurder duidelijk weten wat hij zoekt en zich niet laten leiden door "volledigheid" van een thema, tenzij je dat ook wil realiseren voor jezelf. Als je tentoonstelt, zoek je in functie van de uitwerking en behandeling van je thema, op zoek naar details die je grondige kennis illustreren.

Er is niets mis mee om een verzameling gestaag te laten groeien. Gemakkelijk materiaal is te vinden aan "schappelijke" prijzen, zijnde:

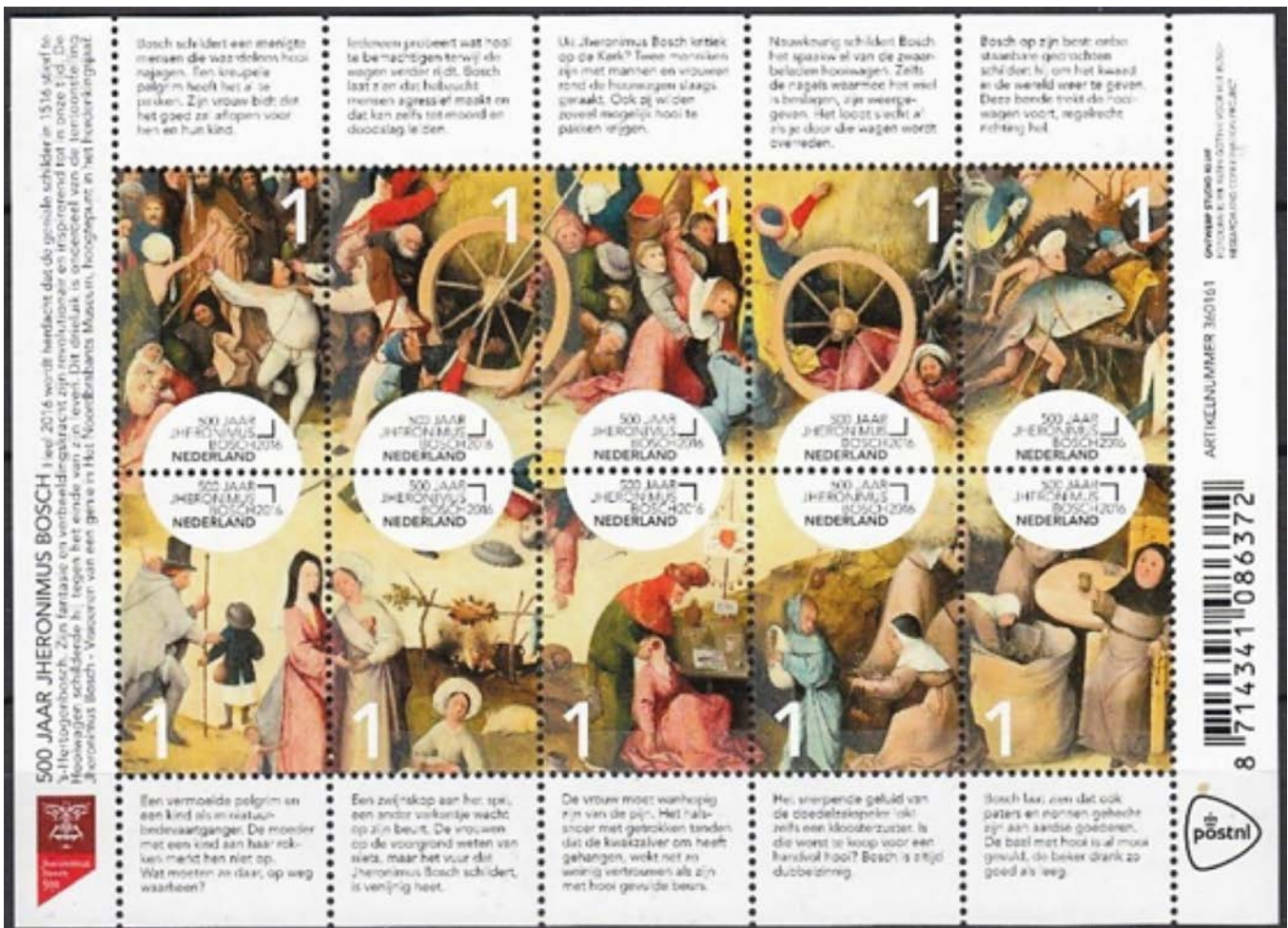
- goedkope kleurrijke zegels - opgepast met schadelijke uitgiften en cinderella's (afb. 3);
- gelegenhedsafstempelingen - opgepast met de gebruikte frankeringen;
- postwaardestukken - opgepast met afstempelingen ter ontwaarding;
- zegels op gelopen brief - niet aan te raden;
- F.D.C. - als geheel getoond af te raden;
- maximumkaarten - niet overdrijven.

Als je tentoonstelt zoek je in functie van de uitwerking en behandeling van je thema

Deze fase mag niet te lang aanlopen, want resulteert meestal in een overvloed aan stukken die later, wanneer de verzameling groeit en verbetert, in een schoendoos worden opgestapeld. Eens men merkt dat men met een "levenswerk" bezig is, is het aangeraden kieskeuriger te worden bij het aanschaffen van filatelistisch materiaal.

(3) Onderscheid cinderella's van postzegels!

(4) Zoek naar details die voldoende duidelijk en zinvol zijn!

Hierna volgen enkele tips om selectief te werk te gaan:

- Weet en ken wat gezocht wordt.
- Zoek naar details in afbeeldingen, die voldoende duidelijk en zinvol moeten zijn (afb. 4).
- Selecteer materiaal van goede kwaliteit.
- Durf ook al eens een duurder en zeldzamer stuk te kopen. Een stuk van 50 euro maakt de verzameling heel wat waardevoller dan 25 omslagen van elk 2 euro.
- Streef veelzijdigheid (spreiding) na in soorten poststukken en zegels: divers materiaal. Vermijd een overvloed van eenzelfde soort.
- Maak de verzameling "internationaal": geografische spreiding.
- Vergeet één zaak niet: gebruik ook postzegels.
- En vooral: wees geduldig. Bij snelle beslissingen betaal je meestal een te hoge prijs, boet je aan kwaliteit in en maak je filatelistische foutjes... wees geduldig als een ijsvogel die wacht op dat ene visje voor zijn kroost. (afb. 5)

(5) Geduld

Ter afronding de F.I.P.-richtlijnen om het begrip "geschikt filatelistisch materiaal" goed te begrijpen.

- Art. 3.2 van het "Algemeen Reglement" zegt het volgende:

Geschikt filatelistisch materiaal is datgene wat staats-, lokale of privé-postondernemingen of andere rechtsgeldige instanties, terwille van het vervoer van de post of voor andere postale communicatiedoeleinden, uitgegeven hebben, wilden uitgeven of bij de voorbereiding van een uitgifte aangemaakt hebben, gebruikt hebben of beschouwd hebben als postaal geldig frankeermiddel.

- Art. 3.4 voegt hieraan toe:

Het getoonde materiaal moet geheel in overeenstemming zijn met het gekozen onderwerp. Deze keuze moet op de meest geschikte manier tonen hoe de inzending opgevat is, en daarbij de mate van kennis over het onderwerp en het persoonlijk onderzoek van de inzender tot uiting laten komen.

Bovendien moet de selectie zoveel mogelijk belangrijk filatelistisch materiaal bevatten in de best verkrijgbare kwaliteit.

Stof tot nadenken over deze nogal "zware" teksten. Ik nodig jullie nu al uit naar een volgend 'Hoekje van TT' over de interpretatie naar onze verzameling toe. Na het filatelistische aspect kunnen we het over het thematische ook hebben. Hoe belangrijk de keuze van een titel is, hoe een gepast plan opgemaakt wordt, wat verstaan wordt onder "thematische ontwikkeling" van de verzameling, hoe de verklarende teksten een aanvulling kunnen zijn tot het verhaal, enz..

Meer informatie over de tentoonstellingsreglementen van alle filatelistische disciplines kan u vinden op de volledig vernieuwde website van de K.L.B.P. : www.klbp.be (onder de rubriek "Disciplines" – "Thematische filatelie").

U vindt er nog veel meer info, zoals alle bij de K.L.B.P. aangesloten kringen, de resultaten van de voorbije tentoonstellingen ("Palmares"), alle voorbije nummers van Belgaphil, de komende voorverkoppen, enz.